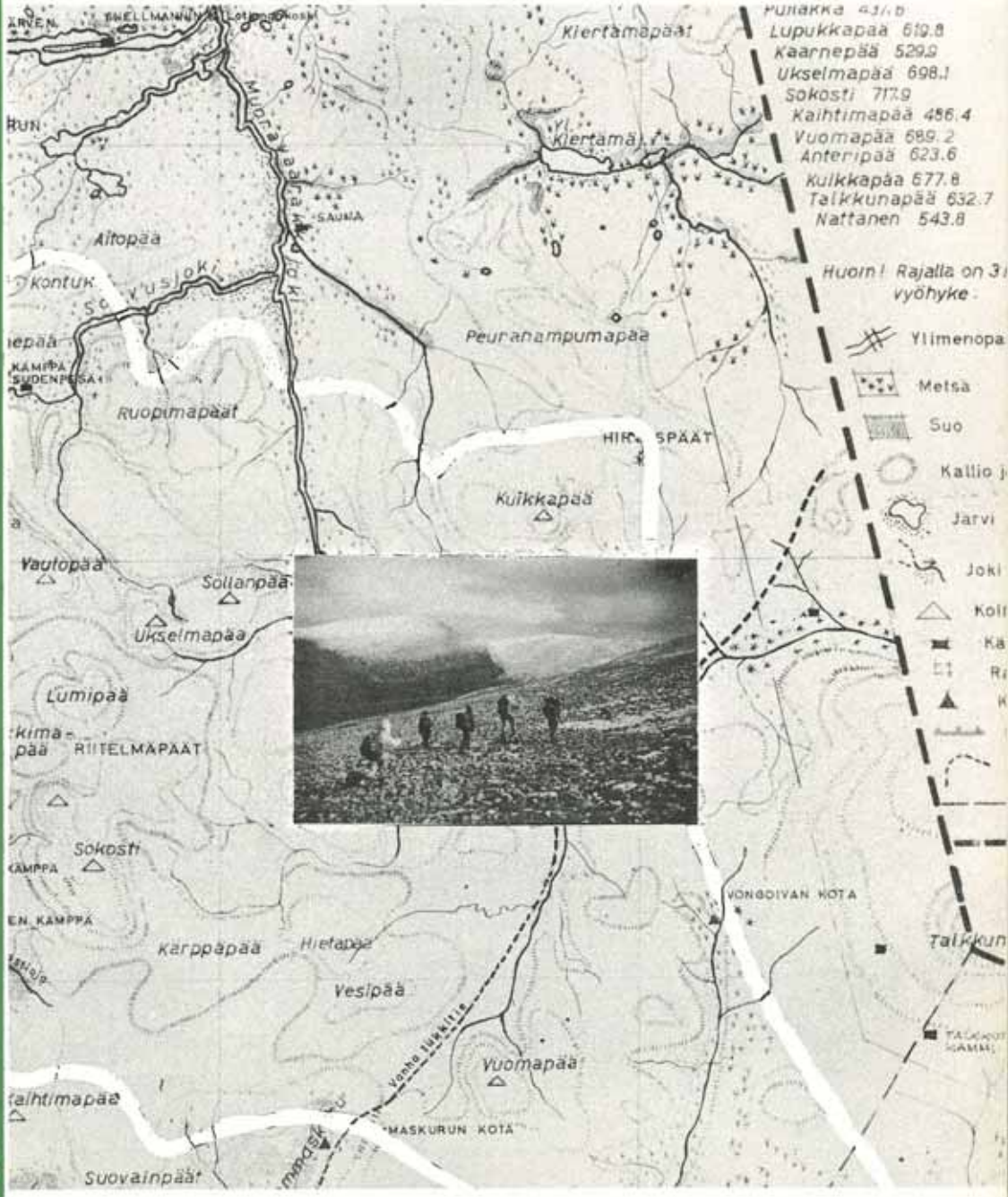
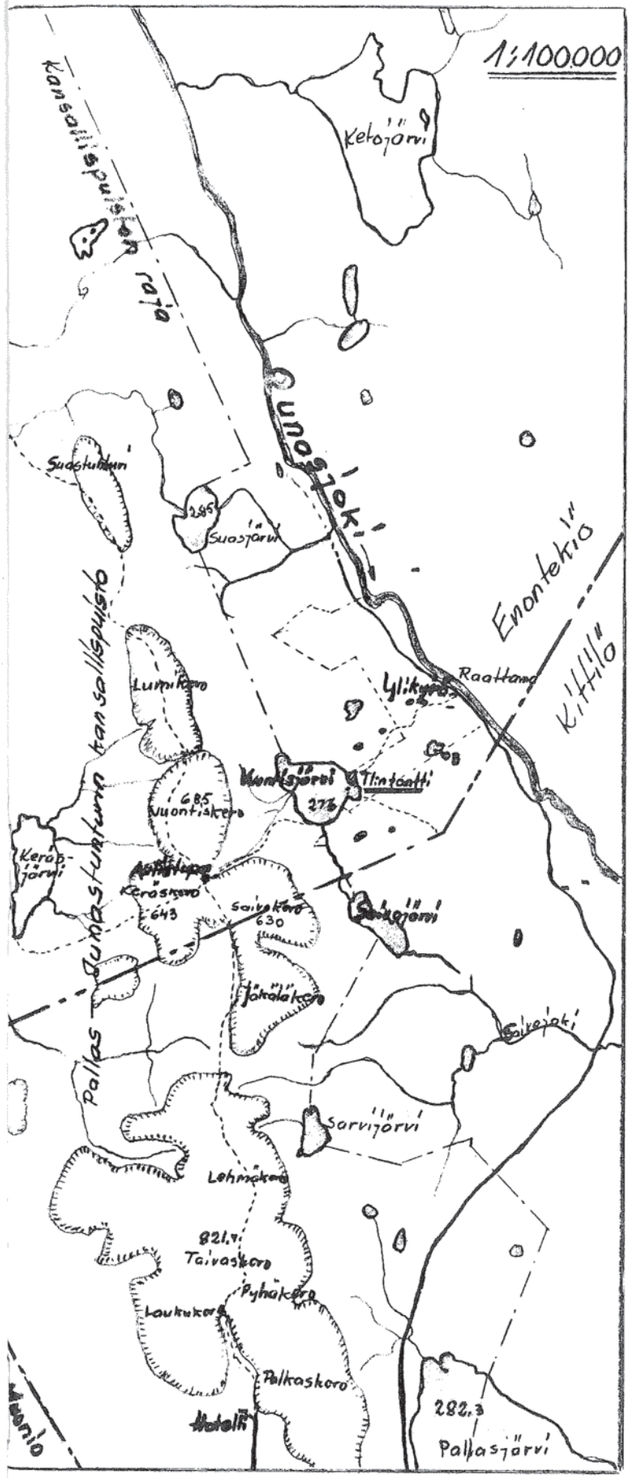
TUNTURILATU

1963

OMA MAJA LAPPIIN

Tunturilatulaisten monivuotinen toive oman tontin ja majan saamisesta Lappiin on nyt kiteytymässä todellisuudeksi, sillä 24.11.1963 päivätyllä kauppakirjalla on Tunturilatu r.y. ostanut hehtaarin suuruisen maa-alueen Enontekiön Kyrön kylästä. Tontti sijaitsee Vuontisjärven rannalla ja järven vastakkaiselta rannalta nousevat Pallastunturit yli 400 m järven pintaa ylemmäksi. Ylhäällä tunturissa, tontilta noin 3,5 km:n päässä on autiotupa, ns. "Montell'in kämppä", josta edelleen kulkee viittatie Pallashotelliin tai toiseen suuntaan Hettaan. Paikka on mitä kauneimman ja laajan tunturimaan välittömässä läheisyydessä ja tontti on kaunista petäjikkökangasta ja ranta putoaa noin 4 m jyrkkänä rinteenä alas veteen. Tämä sopii myös hyvin eräretkien lähtö- ja päätekohdaksi, sillä itäänpäin Ounasjoen toisella puolen alkaa laaja asumaton erämaa-alue ulottuen aina Ivalon maantiehen saakka, jonne Vuontisjärveltä on pitkälti toistasataa kilometriä. Eräretki koulutukseen on siten erinomaiset mahdollisuudet tästä tukikohdasta käsin.

Niistä lukuisista ehdoista, joita tunturilatulaiset ovat pitäneet tärkeinä oman tukikohdan sijainnille Lapissa, tämä nyt ostettu paikka täyttää kohtuudella tärkeimmät ja uskon, että jäsenet voivat olla täysin tyytyväisiä tähän ratkaisuun, varsinkin kun otetaan huomioon, että maan laatu ja maasto on oikein sopiva rakentamista silmälläpitäen, ja näkymät paikalta mitä juhlavimmat järven yli tuntureille. Myöskin se tunturilaisten toivomus, ettei paikka saa olla maantien välittömässä tuntumassa, on tässä sopivasti tullut huomioiduksi, sillä talvella hiihtäen tai kesällä kävellen on taivallettava tietöntä maastoa noin 3 km Pallasjärven kautta Ylikyröön johtavalta tieltä.

Oma tontti ei vielä sinänsä paljon merkitse, vaan jotta Tunturilatu voisi tehostaa ja kehittää toimintaansa sääntöjensä edellyttämällä tavalla, on tontille saatava rakennus toiminnan käytännöllistä toteuttamista varten. Tämä ohjelma kuitenkin on siksi laajakantoinen ja rahaa vaativa toimenpide, että siinä varmasti tarvitaan kaikkien tunturilatulaisten tuki ja apu. Kaikesta huolimatta aikoo johtokunta viipymättä lähteä tätä hanketta viemään eteenpäin ja tuntien tunturilatulaisten innostuksen asiaan ja heidän jo tähän mennessä monasti osoittamansa ripeät otteet, silloin kun toimintaa tarvitaan, ei johtokunta epäile oman majan pikaista nousemista tontille. Kuitenkin, jotta majasta tulisi pitempiaikaisiakin tarpeita tyydyttävä ja eräretken johtajien koulutukseen sopiva viihtyisä ja hoitokustannuksiltaan mahdollisimman halpa rakennus, on suunnitelmat tehtävä huolella ja niille varattava riittävästi aikaa.

Kiittäen kaikkia tunturilatulaisia kulunneesta vuodesta,

Yrjö Pitkäranta

JULKAISIJA: Tunturilatu r.y.

Erik Pihkala

Igloo-rakentajien matkassa

Kevät-talvella, kun illat pimenevät ja taivas alkaa näyttää ensimmäiset kevään merkkinsä, heräävät tunturikävijän muistot menneiltä ajoilta, tunturimaailmassa. Ehkä on päättänyt pysyä pois tuntureilta juuri tänä keväänä, mutta veri on vettä sakeampaa. Muistot astuvat elävinä esiin miten silloin ja silloin silmä etsi aamun sarastaessa tuon tai tuon kimmeltelevän huipun päivän tavoitteeksi. Näin syntyi tämän kirjoittajan retki aivan yllättäen. Olihan kotoiset tunturit hiihdetty ennenkin ja oli tehty talviretki Ruotsiin sekä Norjan tuntureilla, mutta tässä kuvattu matka oli minun ensimmäinen n.s. igloo-matkani.

Poikkeaahan igloo-matka tavallisesta tunturiretkestä oleellisesti siinä, että niissä on pääpaino igloo = lumimajojen rakentamisessa . Ruotsin johtoasema k.o. taidossa on tunnettu tosiasia, mutta vasta sitten kun esim. on itse nähnyt sen puolustusvoimat, jonka yksikköä usein johtaa joku tunnettu Igloo-rakentaja, hautautuvan ja elävän viikkokausia tuhatkunta metriä puurajan yläpuolella sydäntalvella, saa oikean käsityksen siitä, miksi asia on niin!

Ollessani Ruotsissa toimessa olin kosketuksessa erään igloo-rakentajan kanssa, joka teki ehdotuksen siitä, että seuraisin häntä k.o. matkalle Abiskon jylhille seuduille. Matka oli jo viimeistä piirtoa myöden valmisteltu. Minulle jäi aikaa lähtöön vain pari päivää mikä sentään oli riittävä varusteiden täydentämiseen. Stig Tiren oli tuttavani nimi, ja lisäksi kolmas mies, jonka nimi oli Folke Hedvall, tulisi mukaan. Retken lähtökohta oli siis Abiskon asema. Matka tulisi ylettymään Alesjauren eteläpäähän sekä päättymään Riksgränseniin, siis lähtö ja tulo rautatieasemalla, ajan voittamiseksi. Mikään uusi ja mullistava retki tämä ei ollut, minulle kyllä ensimmäinen, mutta toverini olivat samoilleet siellä sekä kesällä että talvella. Molemmat olivat olleet, näin minulle kerrottiin, Gustav Birch-Lindgrenin ja Håkan Tjerneld:in opissa, lumiseutujen tiedemiehiä, jotka ovat saaneet kotimaassaan tarunomaisen hohteen sekä tunnetaan kaikkialla missä igloo-matkoja harrastetaan! Meidän matkavarusteemme olivat mitä parhaat. Sen jälkeen on kyllä erilaisia pieniä parannuksia, lähinnä painon suhteen, otettu käyttöön. Ravinto kokonaisuudessaan vakum-kuivattua ja pakattua muovipakkauksiin, keittolaite ja polttoaine 20 polttotuntia varten painoi 2,8 kg, yksi ahkio pituus 175 cm paino 4,5 kg.

Maaliskuun 18:nä 1951 kiinnitimme teräsreunaiset sukset jalkoihimme, ja matka alkoi! Sää oli sumuinen ja keli nollan vaiheilla, kilometrivauhti lienee ollut n. 4 km tunnissa, mutta päästyämme Abiskojauren järvelle vauhti parani, ja noin runsaan neljän tunnin hiihdon jälkeen aloimme kiivetä kohti Kartimpassia, jolle nousu on hyvin kunnioitettavaa laatua, varsinkin kun on ahkion vetovuorossa. Taivas alkoi iltaa kohti kirkastua ja pakkasta oli jo yli 5 astetta, kun Ruotsinlapin pohjoisimpana oleva 2000 metrinen Kotatjokko tuli meidän näköpiiriimme. Päinvastoin kun mitä ensikertalainen olisi tehnyt, Sten haki tuulisimman paikan tunturin juurella yöpymistä varten. Miksi? Kiinteästä tuulen pakkaamasta lumipeitteestä saa parhaimmat elementit majan rakentamista varten. Sten piirteli jättiläistiilen kokosia kuvia hankeen ja sitä myöden kun me sitten nostimme ne lapion avulla irti, Sten sijoitti ne paikoilleen. Työ on suurta taitoa vaativaa. Runsaan kahden tunnin rakentamisen jälkeen höyrysi ruoka keittimen päällä ja loi kotoisen tunnelman. Suuren suuri ei tällä kertaa meidän igloomme ollut, muodoltaan pyöreä, halkaisija 2 m sekä pitkä käytävä. Hyvä ja sääntöjen mukainen igloo pitää uutena hyvin huolen ilmanvaihdosta, lämmin ilma nousee kattoa kohti, ja on helposti havaittavissa, miten lämpö muodostaa pieniä kanavia lumikappaleiden liitoskohdissa. Ne ikäänkuin suurenevat ja pienenevät kunnes tasapaino on saavutettu. Silloin lämpö pysyy yllättävän tasaisena ja kymmenien vuosien kokemus osoittaa, että yksi kynttilä pystyy palavana pitämään +5 asteen lämmön, ja että ulkona oleva lämpötila ei silloin vaikuta sisällä olevaan lämpöön. Meillä nousi lämpötila keittoaikana + 11 astetta, mutta yli kymmenen ei ole suositeltavaa, koska tämä saattaa aiheuttaa vesipisaroiden tippumisen. Selvä on, että keittämisen tulee tapahtua keskellä igloa.

Vanhemmat igloot, jotka ovat saaneet kiinteän lasipinnan seiniin, ovat jo terveydelle vaarallisia. Sen jälkeen kun ovi on yöksi muurattu kiinni, on kynttilä hyvä valaistusväline, mutta vielä tärkeämpi hapen vartija, sillä sen liekistä on helppo todeta ajoissa hapen puuttuminen. Hyvänä varaventtiilinä on myös seinää läpäisevä suksisauva, sitä tarpeen vaatiessa liikuttamalla ei reikä pääse tukkeutumaan. Rakentaminen vaatii kokemusta. Lumielementtien tulee olla yhtä suuret, suositeltavaa olisi 25 kertaa 60 cm kokoiset palat, paksuus riippuvainen lumen kovuudesta, mutta 15 cm katsotaan yleensä riittävän. Ensimmäisestä kierroksesta lähtien on sisäänpäin kallistuva kulma saatava oikeaksi. Hyvin yleinen virhe on vasta-alkajalla se, että hän työskentelee myötäpäivään. Oikeakätisen henkilön tulee rakentaa vastapäivään, jolloin hän parhaiten pystyy leikkaamaan uuden palan viistouden edellisen jatkoksi. Täysin pyöreä maja on aina nopein tehdä sekä myös kestävin. Oviaukkoa varten leikataan sopiva kappale, asetetaan se oven suulle ja lapiota hyväksi käyttäen vedetään sitä sisään, ja nukkumaan mentäessä muurataan se kiinni. Lumi on tunturimiehen vaarallinen vihollinen, kun se lumimyrskyn muodossa raivoaa yli tienoon, mutta lumi on myös ainoa suoja ja turva, kunhan osaa käyttää sitä hyväkseen.

On selvä, että kokenutkin joutuu joskus yllättäen myrskyn kouriin. Silloin ei ole aikaa igloon rakentamiseen, vaan on toimittava nopeasti; jos voimat loppuvat on edessä valkea kuolema. Igloo ei ole hädän alaisten majapaikka, eikä siksi tarkoitettu, se on puuttomalla alueella oleva koti. Kun tuona yönä igloossa lepäsin tähyillen kohti ruutukuviollista kattoa, miemieleni täytti rauha ja turvallinen tunne, tunne, että ihminen ei kokonaan ole kadottanut taitoa luoda itselleen mukavuutta silloinkin, kun lumi ja ilma ovat ainoat rakennusaineet. Seuraava aamu oli oikea aamujen aamu, kuten ystävällämme Tarvalla on tapana sanoa -12 astetta ja häikäisevät auringonsäteet hyppelehtivät Kotjokko tunturilta kohti meitä, vain tarpeelliset evät pikkureppuun ja sitten suksille. Koska päivä lupasi aurinkoa ja loistokeliä, päätimme nauttia hiihdon hurmasta, meillä kun oli jo valmis asunto yöksi. Pian olimmekin jo Appor-jauren sinertävällä huipulla, ja sieltä jatkoimme matkaa kohti Kaisepaktea. Ehkä noin 15 km Kotatjokko huipulta kohtasi meidät valtava näky, lumivyöry, jonka veroista ei meistä kukaan aikaisemmin ollut nähnyt, se oli hurjaa katseltavaa, etten sanoisi kaameata. Satuimme juuri paikalle, kun edessämme vajaan puolenkilometrin päässä lähes tuhannen metrin jyrkänteestä syöksyi alas laaksoon valtavia lumimääriä, jotka olisivat kyenneet hautaamaan alleen minkä Helsingissä sijaitsevan kivitalon tahansa. Olisipa siinä monen talven varalle rakennustarpeita.

Näkymä Selmasta eteläänpäin on Abiskon parhaita. Karua ja jylhää valoja ja vaaroja

Kolmas aamu valkeni hyvin kylmänä ja ankeana, poissa oli aurinko, ja poissa olivat tunturijättiläiset. Matalalla liikkuvat pilvet peittivät myös allamme olevan laakson. Päivän tavoite oli Alesjaure. Riekkojen rääkkyessä ilkeästi "hyvästi", tai olisiko ollut pirullisesti "näkemiin", siksi me jälkeenpäin sen totesimme. Montakaan kilometriä me emme kerinneet hiihtää, kun Abiskon tunturijättiläiset avasivat kitansa, jäätävän kylmät olivat jo ensi hengähdykset, ja samalla tuossa tuokiossa oli koko tienoo lumimyrskyn keskuksena, huutomme toisillemme hukkui myrskyn ulvontaan, käännyimme takaisin ja oli pysyttävä toisen suksen kannoissa kiinni. Igloomme löytäminen siinä myrskyssä on kyllä luettava ilmiömäiseksi onneksi, sillä kaikkialla vallitsi yksi ainoa valkeus.

Neljäs päivä lupasi siedettävää ilmaa, emmekä tyytyisi edellisen päivän tavoitteeseen, vaan päämääräksi asetimme Påsson, Selma tunturien vyöhykkeellä. Erinomaisen kelin vallitessa vauhti pysyi hyvänä ja matka yli monien tunturijärvien Alesjauren pohjoispuolella taittui nopeasti, ja ennen hämärän tuloa ponnistelimme selät kyyryssä ja sukset haarakäyntiasennossa ylös kohti Påssostjokkon suurta jäätikköaluetta, jonka juurella alkoivat heti rakennustyöt. Paljon siinä ei ihaltu revontulia eikä yllämme kaartuvaa tähtikirkasta taivasta, ennen kuin pikkutuneilla, mutta silloin meillä olikin asuttavanamme huone ja keittiö.

Uusi päivä aloittikin sitten meidän kolmen päivän kestävän operaatiomme alueella. Nousimme ensiksi Selma-ryhmään kuuluvalle länsihuipulle ja koska aikaa riitti oli ohjelmassa vielä Kas-kan ja Repitjokko. Toinen päivä tässä vuoristossa oli sumuinen ja synkkä, varusteiden huoltoa ja lepoa! Kolmas eli seitsemäs yhteensä, valkeni kuin tilauksesta ihanteellisena, uusi lumi kimalteli timantteina auringossa Abiskon alpeilla Somaskinlaki Pallim sekä Själlatjokkokin olivat näkyvissä. Kun nousimme Selma stortoppia kohti, sain lainaksi Stenin jäärautoja, "askelrautoja", tein päätöksen, että oli viimeinen kerta kun niillä seuduilla kii-

peän ilman k.o. rautoja. Selma oli kovin jäinen eikä suksilla päässyt kun alkukorkeuteen. Monella saattaa olla se käsitys, että raudat ovat vain alppikiipeilijöitä varten, mutta ne ovat varmasti tarpeelliset myös Selman rinteillä. Lentoteräksiset, paino 400 g/pari. Meidän oli kyllä uhrattava itsemme täydellisesti, ennen kuin huippu oli saavutettu, mutta näkymät maksoivat kyllä vaivan. Pohjoisempana näkymä muistutti äkkiä paikoilleen jäätynyttä myrskyistä merta, ja etelään päin oli näkymä lähes pelottavan valtava. Etualalla oli meillä Knivkammenin tuttu terävä profiili, ja sen takana Hänen kuninkaallinen majesteettinsa Ruotsin korkein Kebnekaisen hallitseva hahmo. Stig kyllä lohdutteli meitä, että kaikki huiput silmiemme edessä olivat helpommin saavutettavissa kuin se vaatimaton piste, 2035 m korkea Selma, missä seisoimme, mene ja tiedä. Ponnisteluja jäinen jyrkkä seinä vaati korkeimmassa potensissa. Kebnekaise ja sen naapurit voisin tänään hänelle vastata, ovat helpompia. Meidän viimeinen iltamme tässä erämaassa oli satumaisen kaunis, kuutamoineen ja revontulineen. Vaatimattomista vaatimattomin, ja köyhistä köyhin asunto, igloo, jäi keskelle karuinta erämaata odottamaan kesää ja tuhoa. Oli kuin se olisi jo muuttunut meille kodiksi eikä ainoastaan asunnoksi.

"Pahuksen riekot, kun eivät enää noituneet meitä takaisin", sanoi Folke loikoillessamme unettomina Riksgränsenin loistohotellissa Lapplandissa,

Nykyajan retkeilijälle Igloo on melko uusi käsite, mutta eskimot lienevät käyttäneet tätä asumismuotoa jo vosituhansia. Igloo on eskimon kieltä ja tarkoittaa "lumimaja". Sen ansiosta me pystymme vaeltamaan puuttomalla alueellakin riippumattomina tunturimaailman sydämeen. Pelkkiä hyötynäkökohtia silmällä pitävälle ihmiselle on aina vaikeata löytää tyydyttävää vastausta, kun palaa kotiin tunturimatkoilta sen tiedämme, eikä tämä kirjoitus ole sellaisille henkilöille kirjoitettu.

Olkoon tässä kuvatun matkan teemana HYVÄ ON TIETÄÄ MITEN IGLOO RAKENNETAAN: MUTTA PAREMPI OSATA ITSE TEHDÄ SE!

PÄIVÄ SOKOSTILLA

Muotoillut Riimma.

Nähtiin sentään ruska,
oli toisin pikku tuska,
mut' oli kaunis musta,
ja varmaan myös susta,
toi mielen ilahdusta,
ja sielun liikahdusta,
joskus myöskin huokausta,
mutt' ei sentään purnausta,
täytyis jatkaa matkustusta,
repun alla taivallusta,
rinkan kanssa remputusta,
joukon myötä punnerrusta,
näin jatkais taivallusta,
polven notken heilahdusta,
nilkan siron sujellusta,
sentään myöskin lohdutusta,
neitoin myötä sipsutusta,
Veijon kanssa supsutusta,
ehkä vähän armastusta,
sinisilmäin vilkutusta,
katseen tumman viekotusta,
tai pikku laulahdusta,
jopa suurta huuhdatusta,
myös varmaan hurmaannusta,
poutapilven soutelusta,
kaikkinaista ihastusta,
kun nähtiin aurinkoista,
Luiron pinnan heijastusta,
täällä sitten helpotusta,
jalan kapseen rauhotusta,
olan siteen irrotusta,
selän taipeen notkahdusta,
sekä tyttöin sukellusta,
kylmän kylvyn parahdusta,
varren sorjan taivutusta,
pinnan hienon kuivatusta,
keltatukan kiharrusta,
mustakutrin suoristusta,
myöskin toista houkutusta,
joukkoon kukon kiekausta,
viimein kahvin kiehutusta,
marjan mustan mehustusta,
punapuolan puserrusta,
harrin pinnan rusketusta,
lohen lihan punerrusta,
räiskäleitten paistatusta,
omenien rouskutusta,
suklaapalan maiskutusta,
ruoan hienon tarjousta,
lopuks' illan tuntumusta,
revontulten loimotusta,
alkukuun kajostusta,
joukkoon suden ulvahdusta,
iltatuulen humahdusta,
ennen uneen uinahdusta,
takkatulen sammutusta,
kelon pinnan kuullostusta,
tuli mies musta,
sekä kolme toverusta,
ilman suurta murahdusta,
ottain tilaa oven suusta,
kuulles' Ritvan soperrusta,
unipäisen jokellusta,
nähdään vielä kerran ruska, jne.

Pertti Veijalainen

Lapin linnusto eräretkeilijän silmin

Retkeilijä, joka etelämpää saapuu Lapin erämaahan, huomaa monessa mielessä saapuneensa uudenlaiseen ympäristöön. Siellä on maaston muoto erilainen. Siellä saa kaupungin kiireen rasittama ihminen rauhoittua ja unohtaa kaiken työnsä ja huolensa. Siellä on kasvisto ja elämistö erilaista.

Eri lajien outouden huomaa ehkä parhaiten lintumaailmaa seuratessa. Tietysti tuttujakin lintuja tapaa, mutta toisaalta monet harvinaiset ja mielenkiintoiset lajit ovat löytäneet täältä Lapista sopivan elinympäristön.

Retkeilijä, joka tuntee jonkun verran lintuja, pääsee ikäänkuin paljon lähemmäksi luontoa. Sanotaankin, että luonnontuntemus lisää puolella retkeilyn viehätystä.

Tässä kirjoituksessa käsittelen yleisimpiä ja luonteenomaisimpia Lapin lintuja, joita on jokaisen vaeltajan mahdollisuus tavata, kunhan vain on hiukan kiinnostusta asiaan.

Metsäalueilla liikkuessaan on retkeilijän seuralaisena useasti tyypillinen Lapin lintu, kuukkeli. Useimmiten nuotiolla ollessa, sekä kesäisin että talvisin saapuu sinne ihmisten puuhia seuraamaan ja makupaloja kärkkymään muutamia näitä uteliaita lintuja. Lappalaisilla on sellainen uskomus, että jos kuukkelin pesään katsoo se tietää kuolemaa. Tätä pesää on vaikea löytää, koska lintu pesii synkissä kuusikoissa ja tiheköissä. Toinen nuotiovieras, ainakin talvisin on pieni lapintiainen, joka syö melkein kädestä sille tarjottuja muruja. Mustan ja valkean kirjavia tikkoja tapaa metsissä varsin useasti. Retkeilijän peloittaa joskus kovalla rytinällä lentoon lähtevä metso. Yleisin kanalinnuista on rieko, joka pesimäaikana asustaa alempaalla metsissä, mutta myöhemmin siirtyy ylös tunturiin. Riekko on talvella aivan valkoinen. Mikä onkaan viehettävämpi näky, kuin emonsa perässä piipertävä metso- tai riekkopoikue.

Retkeilijä joutuu useasti ylittämään jänkiä ja soita. Useimmiten lentää ensimmäisenä vastaan pitkäkoipinen liro, joka männyn käkkyrästä toiseen lentäen saattaa retkeilijän pois sen omasta elinpiiristä. Toinen soiden kahlaajalintu on suokukko eli suokulainen. Koiraalla on kesäpuvussaan eräänlainen kaulus, joka on siitä erikoinen, että se on eri yksilöillä erivärinen. Saattaapa kulkija nähdä kurjenkin, joka alkaa olla harvinaisempi. Soiden linnustoon kuuluu vielä pikkukuovi, viklo ja niittykirvinen. Soiden ja puronvarsien pensaikossa asustaa useita pikkulintulajeja, joista voidaan ensin mainita Lapin satakieli, sinirinta. Se on lauluääneltään ykkönen Lapissa. Väriltäänkin se on kaunis. Näkyvimpänä tuntomerkkinä sillä on kirkkaan sininen kaula ja rinta, jossa on ruosteenpunainen läiskä. Lapinsirkku on toinen, joka voidaan mainita luuluvaksi laululintuihin. Pensaikoista tapaa myöskin pajusirkun. Tunturipurojen koskipaikoissa tapaa talvellakin kottaraisen kokoisen linnun istuskelevan kivellä ja välillä sukeltavan jääkylmään veteen. Tämä lintu on koskikara, joka on väriltään suklaanruskea ja kaulassa sillä on ikäänkuin valkea ruokalappu.

Tunturien koivikkorinteiden ehkä yleisin asukas on pieni urpiainen, joka talvisin kiertelee eri puolilla Suomea. Järripeippo, peipposen pohjoinen sukulainenkin asustelee näillä koivikkoalueilla. Täällä tapaa myös etelässäkin tutun räkättirastaan.

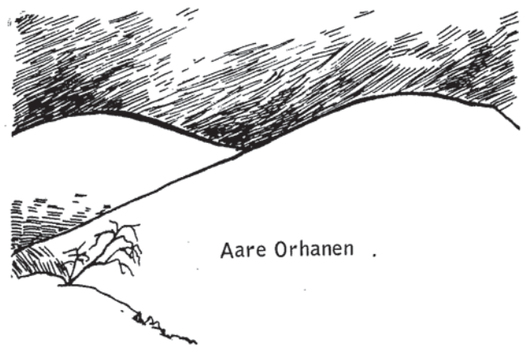
Tunturipaljakkaan noustessa luulisi, ettei täällä autiudessa ja silmänkantamattomilla rinteillä ole enää linnustoa. Mutta täältä löytyy varsin runsas lajivalikoima ja joukossa muutamia sangen mielenkiintoisiakin yksilöitä.

Tunturipaljakalla kulkiessa kuulee usein surumielisen vihellyksen. Tämä viheltäjä osoittautuu kapustarinnaksi, joka tarkkailee kulkijoita läheiseltä kumpareelta. Toinen samantapainen lintu, mutta harvinaisempi on keräkurmitsa, lappalaisten lahul. Tämä lintu on siitä erikoinen, että hautoessaan se ei pelkää ihmisiä, vaan sitä pääsee lähestymään aivan viereen. Kaikkein korkeammilla ja karuimmilla louhikoilla asustaa valkovatsainen pulmunen. Saattaapa täältä tavata etelässäkin tutun kivitaskun, joka viihtyy näinkin autiolla seudulla. Yhtä aito näiden seutujen asukas, kuin pulmunen on kiiruna, riekon pikkuserkku. Ylhäällä tunturilampien ympäristössä lentelee lokkia muistuttava rohkea lentotaituri, tunturikihu. Samoissa maisemissa elelee vielä vesipääsky ja pohjantylli.

Tunturien petolinnuista voidaan mainita ennenkaikkea piekanahaukka, jonka esiintyminen riippuu sopuleista, jotka ovat sen pääasiallista ravintoa. Uljain ja harvinaisin on tunturihaukka. Kun retkeliijällä on onnea voi hän nähdä harvinaisen tunturipöllön tai itsensä kuninkaan, kotkan, lentokuvien piirtyvän taivaalle. Harvinaisuus on myöskin Lapin ehkä hienoin lintulaji, laulujoutsen. "Ultima Thulen lintu".

Tässä kirjoituksessa mainitut linnut ovat kaikkein tunnetuimpia lajeja, joita retkeilijä voi kulkiessaan kohdata. Näihin ja kaikkiin Lapin lintuihin kannattaa tutustua lähemmin.

Lopuksi vielä pari sanaa: Mielestäni olisi enemmän korostettava luonnonsuojelun merkitystä, sillä moni hieno Lapin lintu alkaa olla jo harvinaisuus. Toivottavasti kaikki kunnon retkeilijät kuuluisivat siihen joukkoon, jotka edistäisivät luonnonsuojelua, sillä luonnossa meillä on jokaisella paljon oppimista.

Aare Orhanen .

Haltian vaelluksella

Jo kansakoulupoikasena maantiedosta opin ja koulun vanhasta seinäkartasta totesin, että maamme korkein kohta "Halditshokka" sijaitsee jossakin äärettömän kaukana salaperäisen Lapin käsivarren pohjoisimmassa kolkassa. Ajattelin ja taisin mainitakin haaveistani, jonkinlaisesta kaukokaipuusta päästä kerran eläissään maamme korkeimmalle katolle. Senaikuinen toive sitten aikanaan toteutui, tosin vasta noin puolen vuosisadan kuluttua yllämainitusta ajasta!

Kesällä 1960 kirjoitin ystävälleni Yrjölle Kilpisjärvelle tiedustelun, onko vielä mahdollisuutta liittyä Haltian vaellusporukkaan. Vastauskortti ilmoitti, että varsinainen joukkuevahvuus on jo varattu, mutta että väärteillä on aina tilaa tuntureilla, joten pidetään huolta minustakin! Sen pitemmittä puheitta pakkasin satulareppuni asianmukaiseen kuntoon ja hyvissä ajoin päivää ennen vaelluksen alkamista olin Saanan juurella sijaitsevassa retkeilykeskuksessa. Tätä ylimääräistä päivää en käyttänyt muuten oleskelemiseen, vaan pistäydyin jalkapatikassa Mallan luonnonpuistossa sekä kolmen valtakunnan rajapyykillä, siis pientä verryttelyä alkavalle vaellukselle.

Illalla saapui retkeilykeskukseen varsinainen joukkue, vaellustoverit, ja totesin heidän joukossaan olevan useita hentovartaloisia kaupunkilais- ja pääkaupunkilaisneitosia, joista itsekin arvelin, kuinkahan jaksavat matkan rasitukset ja vaivat. Mutta, tulkoon heti näin alussa mainituksi, että sitkeää ja sisukasta lajia nämä näköjään heiveröiset naispuoliset toverimme olivat, osa heistä oli tottuneita vaeltajia ja eränkävijöitä.

Seuraavana aamupäivänä asianmukaiset sinunkaupat tehnyt vaeltajajoukko raskaat kantamukset harteillaan alkoi sopivassa jonossa nousta Saanan rinnettä ylös. Siinä olikin jo mittapuuta, kuka jaksaa jatkaa tasanteelle päästyään vaellusta, vai ottiko jo niin koville, että on parasta palata takaisin lähtöpaikkaan, kun siihen vielä tilaisuus on! Mutta kaikki jaksoivat, ja hyvä huumori tuntui kaikilla olevan tallella tässä ensimmäisen vaikean taipaleen takaisessa etapissa. Sakun huumori muuten pitikin meitä vähäpuheisimpia hyvällä tuulella koko vaelluksen ajan. Sitten patikoitiin Jehkatsin rinteitä Maasselvaarria kohti ja erään kauniin tunturijärven rannalla keitettiin ensimmäiset eräkahvit. Silloin päästiin oikein tunturin lumoihin, tunsimme olevamme erätovereita, tajusimme, että kiireinen maailma ja sen touhut ovat häipymässä sinne Saanan taakse, josta pari tuntia sitten lähdimme.

Iltapuolella, väsyneinä mutta onnellisina saavuimme ensimmäiselle yöasunnollemme, Saarijärven erämajan tuntumaan. Ensikertalaiseen Saarijärven tienoot tekevät karun vaikutuksen, ympäristö kun on täysin puutonta ja autiota, vain korkeat, harmaat tunturit joka puolella. Mutta onpa keitaitakin, kaksi kirkasvetistä tunturijärveä majan välittömässä läheisyydessä. Ken nauttii tunturijärven raikkaasta kylvystä raskaan, hiostavan vaelluksen jälkeen, pulahtaa kirkkaaseen, syvään veteen. Kun sieltä rantakiville nousee, eipä väsymystä jäsenissä tunnu ja olo on raukean suloinen.

Edessä kumottavan Guonjarvaarrin laki näyttää olevan melko lähellä Saarijärveltä lähdettäessä, mutta jopa saat monta tievaa nousta, rakkaa ja pehmeitäkin maita ylittää ennen kuin vihdoin olet laella! Siellä reput ja rinkat kivelle ja silmäys taakse Saarijärven suuntaan. Eteemme avautui jylhä autio tunturimaisema järvineen ja puroineen. Jatkoimme Guonjarvaarrin lakea eteenpäin. Ylhäällä laella on pikkuinen, matala järvi, lompolo, jossa kauniin sään vallitessa on mukava kahlailla ja rannalta pistää reppuunsa muutamia hiomakiviä. Täältä laskeuduimme jyrkkää karkearakeisen maasälvän peittämää rinnettä alas laaksoon, jossa virtaa Kahperusvaarojen eteläpuolella kaunis tunturipuro idän suuntaan. Ihanteellinen kahvinkeittopaikka ja puron varrella on runsaasti pajukkoa keitinpuiksi.

Kaunis sää suosi meitä jatkuvasti ja mieliala oli reipas. Kahvin ja voileipien virkistäminä jatkoimme matkaa Kahperusmajalle, jossa kirjoitimme vieraskirjaan nimemme sekä sen jälkeen vain eteenpäin kohti Vuobmakasoaivia. Tätä ennen oli ylitettävä muutamia tunturipuroja ja paikotellen vaikeakulkuista rakkaa ennen kuin illalla saavuttiin Vuobmakasoaivin länsipuolella olevalle "Unten laaksolle", kuten ikäsusi Yrjö on paikan ristinyt. Täällä, kuten muuallakin matkan varrella, totesimme olevan runsaasti tunturisopuleita. Öiseen aikaan nämä pikku jyrsijät tunkeutuivat reppujemme sisältöä nuuskimaan. Yleensä ne olivat arkoja kuin peltohiiret, mutta muutamat yksilöt niitä lähestyttäessä sihisivät ja sähisivät sekä purivat kohti ojennettua raippaa, lienevät olleet pesäalueen vartijoita!

Kauniin Riimmajoen varrella oli lopullinen telttaasuntomme, josta käsin käydään Haltialla. Täällä ja muuallakin matkan varrella olevilla tunturipuroilla ja -järvillä kalamiehemme koettelivat kalaonneaan. Ja tulihan niitä tammukoita ja muuta Lapin arvokalaa kaikkien meidän maisteltavaksi ja nautittavaksi. Varsinkin Topi oli innokas virvelimies ja myös filmikameran käyttäjä, josta todistuksena myöhemmin on ilmestynyt "Tunturi-Lapin lumoissa".

Loma-aikani alkoi lähestyä loppuaan ja minun oli Riimmajoelta käsin lähdettävä yksinäni Haltialle. Sattui tällöin olemaan pilvinen sää ja Haltian tienoot olivat kokonaan sumun peitossa ja ylhäällä sataa tihuuttelikin, joten näkyväisyys siellä oli olematon. Näin ollen oli mahdottomuus löytää karttaani merkittyä huipun kohtaa, jossa vieraskirja sijaitsee. Harhailin sumussa ja sateessa Haltian ylätasangoilla useita tunteja ja välillä olin suunnasta eksyksissä, kun luulin kulkevani kohti Pihtsusjoen laaksoa niin tulikin vastaan korkea poroaita. Piikkilangat olivat harhauttaneet kädessäni olleen kompassineulan, joten takaisin oli palattava, vaikka mielestäni väärään suuntaan. Aikani siellä harhailtuani ja kuljettuani paikasta toiseen sekä kiivettyäni useille kiviröykkiöille, joiden huipuilla oli jotain rajamerkkejä, selviydyin alas laaksoon, jossa vallitsi selkeämpi sää. Etäällä näin Saivaaran erikoisen huipun, joten paluureitti oli nyt selvä.

Seuraavan päivän aamuna, kun toiset lähtivät Haltiaa valloittamaan oli kirkas sää, mikä myös koitui minun edukseni, kun puolestani lähdin yksin vaeltamaan paluumatkalle kohti Kilpisjärven retkeilykeskusta. Haikeantuntuiset jäähyväiset jätettyämme puolin ja toisin, hyvät vaellustoverini lähtivät matkan viimeiselle retkiosuudelle. Minä pistäydyin vielä tunturijärvellä ottamassa virkistävät aamukylvyt. Sieltä teltta-alueellemme palattuani ja reppua paluumatkaa varten selkääni sovitellessani, näin toverini Pihtsuskönkään rinteellä lepotauolla, joten vielä oli tilaisuus vilkuttaa päähinettä ja kättä kiitokseksi reippaille vaeltajatovereilleni. Hyvän sään ansiosta paluumatka sujui hyvin. En vaan älynnyt välttää Guonjarvaarria kulkemalla sen itäpuolitse, vaan kiipesin aikaisemmin mainitun pitkän ja jyrkän maasälpäpeitteisen rinteen ylös Guonjarvaarrin laelle.

Ylitettyäni Maasselvaarrin pohjoispuolella Norjan ja Suomen rajan, jossa on etäälle näkyvä rajamerkki, sateli jo hienokseltaan. Suomen puolella noin kilometrin päässä rajamerkiltä pysähdyin ja taakse katsottuani näin erittäin kauniin kaksoissateenkaaren muodostavan puoliympyrän juuri valtakuntien rajamerkin kohdalla. Se oli hieno näkymä.

Väsyksissä ja märkänä saavuin iltasella retkeilykeskukseen, jossa emäntä valmisti hyvät kahvit matkamiehelle. Kun lisäksi sauna oli kuin tilauksesta minua varten valmiina, oli vaellus kaikin puolin kohdallani onnistunut erinomaisesti, vaikka Haltia tällä kertaa peittikin sumuverholla valtakuntansa.

Helka Talvitieva

TUNTURIVAELTAJA

(sävel: Meill' on metsässä nuotiopiiri)

Olen tunturivaeltaja uljain
mua erämaa peloita ei
eikä tunturi huippuineen paljain
vaan laellensa mun latuni vei
Aina tunturin kutsun kun kuulen
sinne riennän taas vauhdilla tuulen
siellä kavereita kohtaavan luulen
missä susikin ulvoa voi.

Aina itse ma kamppeeni kannan
miten paljon ne painaisikin
ja kun kohtaan ma rauhaisan rannan
siinä on mun asentonikin
Aina tunturin kutsun kun kuulen jne.

Lepohetkille missään ei vertaa
kun ma nuotion sytyttää saan
uusi elämys jok' ikinen on kerta
Lapin kairoilla uinahtaa
Aina tunturin kutsun kun kuulen jne.

Kaikki herkimmät tunnelmat hetket
saisi sydämeni tallettaa
ja kun taakse jää kaukaiset retket
niistä uusia voimia saa
Aina tunturin kutsun kun kuulen jne.

Rouva Eira Halénin lähtiäiset

Ladussa 8.5.1963

Keväinen kahvipöytä oli katettu.
Oli valmistuttu viettämään erojaisjuhlaa.
Tunturiladun johtokunta oli kutsuttu naistoimikunnan vieraaksi.

Eira Halenin saavuttua KUTSUVIERAANA aloitettiin tilaisuus kahvistelulla. Samassa pääsi välitön keskustelunporina vauhtiin ja jos kohta tunnettiinkin eronhaikeutta oli ilmassa hilpeää kiitollista mieltä. Olihan nyt eroava sihteeri tehnyt pitkän ja ansiokkaan työpäivän Tunturiladun hyväksi.

Ikäsusi Jam-Jami Lampen luonnehtikin tuota kaikkea puhuessaan E i r a l l e - ja ojentaessaan ikäsusi Immon Sorjosen kanssa Suomen Ladun myöntämän ansioplaketin.

Ikäsusi-puheenjohtaja Yrjö Pitkänen taas teki kaikille tiettäväksi Eiran työnpaljouden ja tuloksellisen toiminnan prosenttilukujen valossa, jotka lopulta olivat kohota korkeamman matematiikan tiimoille.

Yhdessä he tunturisusi-emännän Anja Lehtosen kanssa ojensivat sitten "maastamuuttavalle" AINAISJÄSENEN jäsenkirjan ja ns. SUSIPANNUN, josta toivoivat saavansa joskus makoisan kahvikupposen Norjan tunturien tuntumassa.

Naistoimikuntalaiset olivat löytäneet arvokasta taidelasia, joka jaloine linjoineen ja aito-suomalaisine muotoineen oli hauskasti somistetussa lahjapakkauksessa.

Lahjan ojentelivat toimeliaat sudettaret Mirja Rantala ja Pirkko Päivärinta.

Mukana oli suurikokoinen jalo ruusu tervehdyksenä ja kiitoksena monen monilta Lapin lapsilta, jotka olivat saaneet osansa niistä joululahjapaketeista, joita naistoimikunta Eiran innostamana oli toimittanut.

Taisi siinä tulla "tippa silmään" hillitylle LÄHTIJÄLLEKIN, kun kumppanit lopuksi virittivät yhteislauluna "Kotimaani onpi Suomi..."

Eikä vielä sillä hyvä! - Joku keksi jatkaa Norjan kansallislaululla norjalaisittain.

LÄHTIJÄ hyvästeltiin ja läsnä olleet kameramiehet tekivät parhaansa ikuistaessaan tämän vaiheikkaan illan tapahtumahuipentumat.

Lyyli Kinnunen

Muisteluksia Kesäretkeltä

"Sevettijärvi ei ole saanut postia moneen viikkoon
kelirikon takia -
Inarijärvi vielä jäässä -
Sodankylässä pakkasta 8 astetta -
Enontekiössä satanut lunta -".

Oli kesäkuun alkupuoli ja säätiedotukset tuntuivat huolestuttavilta. Olimme suunnitelleet matkamme alkavaksi kesäkuun 15 pnä. Meitä oli tällä kertaa neljä ja vaikka lapinretkiemme lukumäärä yhteensä nousee varmaan yli viidenkymmenen, ei meistä kukaan ollut käynyt siellä näin varhaiskesän aikaan. Niinpä olimme hieman jännittyneitä ja varsinkin epävarmoja varusteittemme suhteen - aioimme olla erämaassa kolmatta viikkoa eikä tehnyt mieli ottaa liikoja kantamisia. Voimmeko luottaa kalansaaliiseen vai olisiko varattava lihasäilykkeitä mukaan? Jos otamme paljon villavaatteita, tulee tietysti hellesäät - jos emme ota, saatamme hyvinkin palella! Joku leikkimielinen tuttava ehdotti suksia mukaan. No, lopulta päädimme yksimielisyyteen ja otimme myös kaksi pientä telttaa, jotka olivat kevyet kantaa. Päämääränämme oli Morishvein kammi, emmekä aikoneet pitää mitään kiirettä matkalla.

Lähtiessämme oli etelässä kesä kauneimmillaan, mutta jo Buotson korkeudella loppui vihreys, koivut olivat tuskin hiirenkorvalla. Kaunispäällä oli lunta metrikaupalla aitojen vierillä ja näkyi sitä olevan ympäristön tuntureillakin. Inarissa oli jo taas kesäisempää, joskin järven pohjoisrannat olivat kuulemma vielä hevosenkantavassa jäässä ja vain pari päivää aikaisemmin oli uusi lumi peittänyt maat ja metsät, mutta sulanut pian pois. Yllättäen ja suureksi iloksemme tapasimme Inarissa vanhan, hyvän ystävämme Kokko-Heikin, jonka luona eräät meistä olivat majailleet retkillään Lemmenjoen Morgamissa. Heikistä ja hänen kullankaivajatovereistaan kannattaisi kyllä kertoa eri tarina!

Juutuanjoen rannalla ja läheisillä töytäillä kävellen odottelimme seuraavaa bussia ja koimme elämämme ensimmäisen "yöttömän yön". Keneshtuvalta alotimme vaelluksemme vasta seuraavan päivän iltapuolella - samahan se oli, milloin käveli, aina oli yhtä valoisaa. Ukonilman ja sadekuuron saimme kuitenkin kokea ennen leiriytymistämme, mutta uusi päivä, 18.6. oli taas säteilevän kaunis ja lämmin.

Sitten alkoikin loputtomalta tuntuva suontarpominen. Maisema oli lohduton ja väritön, mutta ei suinkaan eloton. Porolaumoja näkyi tämän tästä ja lintujen runsaus oli suorastaan hämmästyttävä - mitä lienevät kaikki olleetkaan. Varsinkin Eevan tarkka silmä keksi pesän toisensa jälkeen, joissa toisissa olivat jo poikaset kuoriutuneet, toisissa vielä sieviä pikku munia.

Veätshakjoessa oli vettä viljalti ja sen ylittäminen jännittävää. Irja se rohkeimpana porskutteli ensimmäisenä ja luotsasi toisia. Yövyimme Veätshakjärven rannalla, sekin oli vielä osittain jäässä. Seuraavan päivän vaellus oli hankalaa, aina vain suota, jossa onneksi oli sentään routa alla, joten ei pahemmin upottanut - mutta se pajukko ja risukko oli voimille ja sisulle käypää! Lopulta muuttui maasto helpommaksi, oli laajojakin lumialueita, mutta muuten ihmeen kuivaa.

Peäljikäetshvaaran itärinteelle päästyämme oli vastassa Akshunjunni ja niitten välillä laaksossa pilkotti pienoinen kämppä. Kuinka lohduttoman autiossa ympäristössä se onkaan! Ja paikka taitaa olla maahisten asumasija. Aamuyöstä heräsin siihen, että kämpän ovea kolisteltiin. Kun ketään ei tullut sisään, yritin nukkua uudelleen, mutta nyt kuului ovelta taas kopistelua. Irjakin heräsi ja nousi katsomaan. Ei siellä ketään ollut, ei mitään elollista näköpiirissä.

Seuraava päivä 20.6. oli hieman pilvinen, mutta ei satanut. Lumilaukkuja oli runsaasti ja jouduimme niitä kiertämäänkin, koska upottivat. Näimme kurkija hanhiparvia ja eräällä lompololla ui joutsenpariskunta. Ylitimme Pulmankijoen ja niin olimme illalla Morishveijärvellä, jonka toisella rannalla näkyi kammi, retkemme päämäärä.

Paikka oli ihastuttava, mutta kammi tuotti aluksi pettymyksen, se oli kostea ja homeenhajuinen - talven jälkeen ei siellä ollut vielä ketään käynyt. Pianhan sen siivosimme ja tuuletimme sekä rupesimme viihtymään. Eikä meidän juuri tarvinnut sisällä oleskellakaan, koska oli lämmintä ja aurinko paistoi yötä päivää. Viivyimme siellä neljä vuorokautta, teimme retkiä ympäristöön, kalastelimme ja nautimme elämästämme. Varsinkin Irjalla oli hyvä kalaonni, pian oppi myös Kirsti konstit ja niin sitten oli, millä herkutella. Itse olin sikäli huono-onninen, että ai-

kaisemmin vioittunut polveni kipeytyi uudelleen ja oli pakko sitä vähän säästellä ja hoidella. Muistiinpanoistani luen: "Yöllä 21-22 p. Toiset menivät vielä ongelle, istun yksin pitämässä nuotiota, on täysin pilvetöntä ja aurinko paistaa. Taivaanvuohen omalaatuista ääntä kuuluu, mutta niin nopeasti lintu lentää, ettei silmä sitä ehdi erottaa, hanhiparvi kaakattaa järvellä. Koivujen lehdet alkavat puhjeta ja illalla ilmestyvät ensimmäiset hyttyset, mutta eivät ole vielä vihaisia".

Juhannusaaton-ilta oli kauneudessaan unohtumaton: ilma sees, taivaan ja järven sini, rinteitten hento vihreys, täydellinen rauha ja hiljaisuus, ihmislasten mieli onnellinen ja sopusoinnussa ympäröivän luonnon kauneuden kanssa. Rakensimme suuren kokon ja sitä polttaessamme herkuttelimme tammukoilla sekä yllätyseväillä - jokaisella oli reppunsa kätköissä jotain "pientä-hyvää". Vain sauna puuttui! Aamuyöstä keksimme, että on varmasti somempaa nukkua taivasalla kuin hämärässä kammissa ja niin levitimme makuupussimme pihatantereelle ja nukahdimme autuaasti. - Myös Juhannuspäivä oli kaunis ja lämmin, teimme retken Morishveijoelle. Alajuoksulle oli ahtautunut valtaisia, lähes parin mertin paksuisia jäälauttoja, jotka hohtivat turkoosin värisinä. Kauempana eräässä suvantopaikassa oli vallan mainio kalansyönti, joskin kooltaan saalis oli parahiksi tikkukalaksi sopivaa. Kahvitkin keitimme samoilla tulilla.

Parin vuorokauden sisällä oli tapahtunut ihme: kesä oli tullut. Tähän asti varsin väritön maisema oli nyt loistavan vihreä, lehti puhjennut, kullerot, rentukat ja orvokit kosteikkopaikoissa täydessä loistossaan, suot valkoisenaan hillankukkia ja tunturin pintakasvillisuus muodosti viehettäviä kukkatyynyjä. Tämä tuntui tapahtuneen todella nopeasti, mutta tietysti luonnon valmisturninen suven rikkaaseen eloon oli vaatinut aikansa.

Mielellämme olisimme viipyneet Morishveilla kauemminkin, mutta matkaa oli jatkettava. Kesäkuun 25 pnä tulimme Kaldautsjärvelle ja tällöin oli ensimmäisen kerran hieman kiusaa sääskistä, joskin vain paikoitellen. Polveni oli tuskallisen kipeä, mutta unohtuihan sekin vaiva, kun erään puron pikkulompolosta saimme jokainen "kertaheitolla" sekä tammukoita että haukia, mutta ikäänkuin määräluvun, sitten lammikko oli tyhjä. - Kaldautsjärven turvekot osottautui lämpimäksi ja viihtyisäksi, muuta "kalustusta" siinä ei ollut kuin kamina ja runsaasti porontaljoja. Ympäristö oli kyllä ensin suursiivottava ja mm. talviset teurastusjätteet poltettava. Järvi oli nimensä mukainen - siinä ajelehti jäälauttoja, rannoilla oli lumisia alueita, satoi ja tuuli kylmästi pohjoisesta. Urheasti oli kuitenkin lumikinoksen keskellä kasvava pieni koivu avannut kynnenkokoiset lehtensä. - Kiersimme koko järven ja koetimme kalaonnea, mutta heikoin tuloksin. Presidenttikin oli kulkenut jollain retkellään tätä kautta, tapausta varten raivatulta leiriytymispaikalta löytyi ihmeeksemme tyhjä kukkaruukku. Liekö tuotu kukkanen mukana etelästä vai oliko joku pohjoisen asukas ojentanut vaikka "pelakuun" tervehdykseksi korkealle vieraalle! - Illalla saapuivat kammille meidän ensimmäiset ja ainoat "vieraamme" koko vaelluksen aikana, helsinkiläinen pariskunta pienen, reippaan Panu-poikansa kanssa.

Retkemme jatkui, kävelimme Utsib Kaldoaivin ja Njuokkargun yli Keinodakoaivin kohdalle ja sieltä Vuoguljärville. Ontumiseni hidasti hieman matkantekoa, mutta onneksi maasto oli hyvä ja helppo ja melkein yllättäen olimmekin jo Rajavartioston kammilla. Se on hyvin rakennettu ja kuiva sekä niin siisti ja sievä, että kotiuduimme heti. Asuimme siellä kolme vuorokautta ja varsinkin Irja ja Kirsti ahkeroivat kovasti kalastuspuuhissa, mutta järvi antoi vain "jänkäkoiraa" Eeva ja minä vuorottelimme kotihommissa, joita niin ihmeesti ilmaantuu heti kun vähänkin kauemmin ollaan jollain asuntopaikalla. Joka ilta meitä ilahdutti mitä hienoin konsertti - emme olleet lintujen tuntijoita, mutta mikäpä tämä mestarillinen laulaja olisi muukaan voinut olla kuin Pohjolan satakieli, sinirinta.

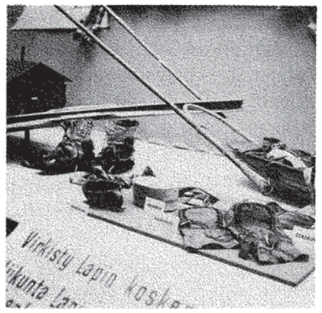
Sää oli ollut viileähkö, mutta lähtiessämme Vuoguljärviltä sunnuntaina, heinäkuun 1:nä, oli jälleen lämmintä ja aurinkoista, oli oikein ilo vaeltaa. Rastegaisse ja muut Norjan tunturit alkoivat näkyä ja loistivat upeina lunta huipuillaan. Kun Tenon vedet alkoivat välkkyä ja Vetsikon asumukset pilkottaa alhaalla rehevän laakson keskellä, pidimme pitkän siestan kahvitellen ja auringonkylpyä ottaen, taisipa joku nukahtaakin. Laskeutuminen tunturista alas oli yllättävän pitkä. Kylä on rakennustavaltaan erikoinen, pihamaat ihmeen siistit, pehmeän nurmikon peittämät. Leipä oli meillä vähissä, Lukkarin talosta saimme ostaa tuoreen limpun ja kyllä se hyvältä maistui. Yövyimme teltoissamme Tenon korkealla rantatöyräällä, satoikin hieman. Kylän lehmät kulkivat polulla, joella pörräsivät moottoriveneet ja Norjan puolen maantiellä autot. Erämaan rauha oli loppunut.

Seuraavana aamuna kävelimme vielä 8 km. Karunjargan lossipaikalle, josta tulimme postibussilla Utsjoelle, SMY:n matkailumajalle. Ja eikös vain ollutkin taas ihanaa peseytyä lämpimällä vedellä, vetää "kalliit vaatteet" (puhtaat) päälle ja istuutua katettuun pöytään. Majalla oltiin meille oikein ystävällisiä eikä esim. matkatavaroittemme säilytyksestä otettu maksua, vaikka olivat olleet siellä kolmatta viikkoa. Keittiön rappusilla näimme 7 kpl noin 14-15- kiloisia lohia. Olivat kyllä niin upeita, että meidän jo syötyjen tammukkojemme muistokin kalpeni. Kävimme vielä iltamyöhällä osuuskaupassa ostamassa kotiintuliaisiksi lohta, jota oli juuri nostettu ja tuotu Nuorgamista.

Edessä oli paluu etelään ja arkiseen aherrukseen, tuntui hieman haikealta. Olimme kuitenkin iloisia ja tyytyväisiä, retkemme oli onnistunut - olimme nähneet ja kokeneet taas uutta ja mieluista. Kesän tulo tunturiin ja erämaahan oli meille suurenmoinen elämys.

Varusteista tulkoon erityisesti mainituksi muovisaappaat, ne olivat erinomaiset. Ne eivät hiostaneet eivätkä liukastelleet; jokien ylikahlatessa lämpeni jääkylmä vesi saappaassa niin, ettei ollut mitään kiirettä tyhjentää sitä pois, mutta kun sen teki, oli jalkine samalla kuiva. Ja tarvittaessa voi saapasta käyttää vaikka vesiämpärinä!

Keväällä oli Tunturiladulla Helsingissä yhteistoimin Renlund Oy:n kanssa lapinaiheinen näyteikkuna "näytely", liikkeen hallituskadun myymälässä, johon Tunturiladun jäsenet olivat tuonneet näytteille erilaisia Lapissa käyttämiään välineitä.

Suurikokoinen Lapin kartta esitti tunnetuimmat Lapin hiihtopaikat. Erilaiset iskulauseet (virkisty Lapin koskemattomissa erämaissa) jne., puheenjohtaja Pitkäsen ahkio, jam jam:in ja tohtori O Snellmannin suurikokoiset valokuvasuurennukset antoivat ikkunanäyttelylle erikoisen mielenkiintonsa.

Samoihin aikoihin Renlundin näyttelyn kanssa esitettiin elokuvateatteri Bio Elysessä norjalainen lapinfilmi LAILA, johon myös teatterin johto oli pyytänyt Tunturiladun apua.

Suopunki, lapinhattu, porontalja, leuku, poronnahkapussi, nutukkaat ym. olikin sitten lisäväriä antamassa filmin mainonnalle.

Sydämellinen kiitos lämmittävistä, rohkaisevista ja velvoittavista terveisistä syntymäpäivilläni 5. 1. Niitä aitiuden karpaan vaatiessa salailemalla laitka mies aikoo saada vauhtia viimeisten terveisenä loppusuoralla.
Helsingissä 15. 1. 63 Lauri Pihkala.

SUSIVAELLUS

eli Lumikki ja seitsemän kulkuria

Tunturiladun jäsenistä osallistui Suomen Ladun elokuussa järjestämälle Utsjoki - Karigasniemi - Lemmenjoki - Ivalojoki - Laanila "susivaellukselle" kahdeksan retkeilijää. Pääosa näistä oli Helsingistä, sillä vain kaksi oli muualta eli Lahdesta ja Tampereelta kummastakin yksi. Kun tämä oli tavallista pitempi matka ja kun näille alueille mahdollisesti suuntaa tähänastista useampi vaeltaja matkansa, on ehkä aiheellista mainita jotain retken vaiheista. Samoin lienee sallittua lausua käsityksensä retkiin liittyvistä käytännöllisistä kysymyksistä, vaikka ei olisikaan näissä asioissa täysoppinut.

Oli selvää, että jo juna- ja automatkan aikana ja vielä viimeisinä tunteina Utsjoella ennen lähtöä vaihdettiin mielipiteitä retkeen liittyvistä yksityiskohdista, kuten varusteista eväitten määristä yms. koska ne tällä matkalla näyttelivät vielä tärkeämpää osaa kuin muulloin. Rovaniemellä punnittiin kantamukset ja vaihtelivat niiden painot 26 kilosta 38 kiloon.

Saattajiakin oli Utsjoen matkailumajalla sekä tunturilatulaisia ja paikallisia asukkaita, joista viimeksi mainitut ravistelivat päätään valtavilta näyttäville kantamuksille. Erityisesti näytti mielenkiinto kohdistuvan ainoan neitokaisemme suoriutumiseen kookkaan rinkkansa kanssa. Huolenpito osoittautui kuitenkin aiheettomaksi, sillä tilapäiset väsähtelyt ja rasittumisen merkit näkyivät sittenkin muissa.

Näin pitkältä vaellukselta, joka kesti kaikkiaan 19 päivää, olisi tietysti paljonkin muisteltavaa, mutta on pidäyttäydyttävä vain muutamiin otteisiin matkan varrelta.

Matka Karigasniemeen kulki korkeahkon tunturialueen kautta, jossa on useita kauniita paikkoja. Erityisesti on mainittava Paistunturien alue, jonka korkeimmalta huipulta on juhlavat näkymät etelään. Maasto ei ole myöskään vaikeakulkuista eikä reitille satu pahoja jokien ylityksiä. Kalamiehille nämä alueet olivat antoisia niin jylhänkauniilla Koabbilavdshjärvellä kuin siitä eteenpäin olevilla puroilla. Maisemien puolesta on myös mainittava Stuorrapiesvaara, jonka rinteiltä näkyi jo Karigasnjarga-Ailigaksen tässä ympäristössä mahtavalta vaikuttava huippu.

Tenon rantaan saapuminen vaikutti jo juhlavalta, sillä olihan tämä Valtaväylä, joka sen nimeksi myös mainitaan, todella joki siihenastisten rinnalla. Olihan myös taaksemme jäänyt täysin erämaantuntuinen alue, jossa seitsemän päivän aikana tapasimme vain kaksi muuta kulkijaa.

Jos tähän asti kuljettu alue oli yksinäistä seutua, niin vähintään samaa voi sanoa seuraavasta matkaosuudesta Vaskojoelle saakka. Nämäkin seudut olivat varsin hyvää vaellusmaastoa eräitä poikkeuksia lukuunottamatta. Puuta oli riittämiin, jopa Etelä-Sadhevaaran sivuutettuamme oli keloa sekä pystyssä että maassa erittäin runsaasti. Tilaisuus rattoisten iltanuotioiden järjestämiseen muodostui entistä helpommaksi. Joka ilta niiden ääressä istuttiinkin ja vaihteeksi muutaman kerran autiotupien takan ääressä.

Kullankaivuualueiden tuntumaan retkikunta pääsi jo Marastuntureilla ja tietysti enemmän Lemmenjoella ja Ivalojoella. Kun ei ollut mahdollisuutta ylittää matkapäivien määrää, ei kullanhuuhdontaan jäänyt aikaa. Levähdystauoilla sentään pohdimme, paljonko kultaa saattaisi kourallisessa tai autokuormallisessa olla. Näissä arvioinneissa olikin Saku vähällä saada "slaagin", sillä pöyhittyään kämmenellään olevaa hiekkaerää, sen pohjalta kimalteli vähintään parin gramman suuruinen kullanpalanen. Tarkemmin tutkittuaan se kuitenkin osoittautui hänen omistamakseen sormukseksi.

Näillä taipaleilla jouduttiin välillä hieman tarkistelemaan mukana olevan muonan riittäväisyyttä. Parissa paikassa käytettiinkin tilaisuutta hyväksi ja saatiin ostamalla tai vaihtokaupalla hieman täydennystä. Pulaa ei koko aikana ollut ja yli kahden viikon vaelluksen jälkeen joku kuvaili aurinkoisen päivän kahvitauolla ruokavalikoimaamme mm. seuraavasti:

Sinulle tarjotaan tuoretta kilpikonnaa,

Ja paahdettua mustaa kurkea,
höyryssä keitettyä ankkaa,
paistettuja viiriäisiä,
keitettyä ahventa ja varpuslientä.
(Suom. Pertti Nieminen)

Ivalojoen seutujen jäätyä Kultalan ja Ritakosken majapaikkoineen taakse, olikin edessä enää parin päivän osuus. Matka oli sujunut hyvin ilman vastoinkäymisiä. Sattuipa matkan varrella pieniä hauskoja tapahtumia ja jäipä viimeisellekin päivälle jotain. Kun maahiset eivät olleet monien jokien ylityksien aikana onnistuneet ketään kastelemaan, niin eipä Väiski osannut enää tarpeeksi varoa, jolloin haltija yritti temmata hänet koskeen siinä kuintenkaan täysin onnistumatta. Suuret ovat kuitenkin maahisten voimat ja rohkeutta keskellä aurinkoista päivääkin, sillä miltei välittömästi joen ylityksen jälkeen uiskentelivat asianomaisen housut kuohuvassa koskessa. Onneksi Väiski ei ollut enää niiden sisällä.

Jatkuu seur. sivulla

Kuten jo edellä mainittiin, suoriutui retkikunta tästä 352 km vaelluksesta hyvin. Matkaosuudet jaettiin suurimmalta osaltaan tasaisiksi, joten minään päivänä ei jouduttu ottamaan viimeistä irti. Leiriytyminen ja muut päivän yhteistehtävät hoidettiin joukolla ja tottuneesti niin etteivät ne muodostuneet kenellekään liian vaativiksi lukuunottamatta Aunea, joka hoitaessaan kiitettävästi emännyyden joutui uhraamaan aikaansa ja voimiaan muita enemmän kaikkien hyväksi.

Kokemuksia varusteista yms.

Kuinka paljon ja mitä ruokaa otat eräretkelle, on yksi keskeisimmistä kysymyksistä, jonka ympärillä käydään jatkuvasti pohdintoja. Tälläkin matkalla puhuttiin tietysti tästäkin. Kullakin on tietysti omia tottumuksiaan, mutta kokonaisuutena pidettiin Ladun toimiston laatimaa muonalistaa määrään ja valikoimaan nähden sopivana. Kun nyt oli kysymyksessä tavallista pitempi matka, eivät ehkä kaikki käyttäneet oikeata kerrointa. Rinkan painohan asetti omat rajoituksensa.

Keittovälineistä pidän sotilaspakkia kaikkia kattiloita ja kahvipannuja parempana. Jos kuitenkin isohko ryhmä on yhteistaloudessa, on aiheellista ottaa mukaan yksi suurempi kattila. Osanottajat olivat myös yksimielisiä siitä, että aikaisemmin käytössä olleet alumiiniset, teräksiset yms. mukit eivät ole sopivia. Lähinnä kannatettiin muovia, jolloin mm. tavallinen kippo on sopiva.

Kirvestä ei olisi jätettävä pois muuten kuin jos vaelletaan aivan puuttomalla alueella kuten esim. Haltijan reitillä. Sahakin on hyvä olemassa, niitähän saakin jo hyvin keveitä malleja. Jos ottaa vain toisen, on kirves asetettava etutilalle.

Teltoista, laavuista, vuodevaatteista tai kokonaan ilman niitä vaeltamisesta on kirjoitettu paljon. Kullakin näyttää olevan vankat puoltajansa ja kukin löytää omalle mielipiteelleen monia perusteita, joista sentään osa tuntuu jo etsimällä etsityiltä. Minulla oli tilaisuus toverini kanssa kokeilla Ladun toimesta valmistettua nylon harjatelttaa, joka painoi 600 gr ja sadevaran kanssakin vain 900 gr. Ottaisin sellaisen mukaan seuraavallekin matkalle, niin hyvin siinä kuorsasimme. Se oli riittävän tilava kahdelle, mutta kolmekin sopii. Teltan päädystä kovalla tuulella ohuen kankaan läpi tuleva ilmanvirtaus sattanee haitata, mutta ei pahemmin. Jos hiukset ovat kovasta ajattelemisesta harventuneet, voihan varata mukaan jonkun kevyen päähineen. On myös todettava, että kangas pysyi ainakin tämän matkan ajan siistinä ja miellyttävän tuntuisena.

Kiinnittäisin huomiota myös siihen, että nukkumiselle on varattava riittävästi aikaa. Jos syrjähyppyjen, kuten esim. kalastuksen vuoksi nukkuminen jää parina peräkkäisenä yönä 2 - 4 tuntiin, jaksaa kestävä puoliturtuneenakin tallustella muiden mukana. Mutta saattaa käydä niinkin, että väsymys alkaa lähestyä ylärajaa, jolloin kulkeminen muuttuu jo miltei kärsimykseksi. Virkeänä matkan teko tuntuu mukavalta ja pystyy nauttimaan maisemien näkymistä, luonnon pikkuseikoistakin, matkarupattelusta yms.

On myös syytä tässäkin yhteydessä todeta, että hyvä yhteishenki kuuluu myös varusteisiin, mutta harvoinpa näille vaelluksille sellainen lähteekään, joka ei osaa sopeutua olemaan erämaan hengen mukaisesti.

M.L.

*

KANSAKOULUSSA

Kansakoulussa oli maantiedon tunti ja opeteltavana oli Pohjois-Kalotin väestö. Kun kukaan lapsista ei osannut mainita lappalaisia, yritti opettaja päättelyn avulla johtaa oppilaat siihen. Hän kutsui luokan eteen pojan, jolla tiesi olevan paikatut housuntakamukset arvellen, että näistä "lapuista" lasten mieleen johtuisi sana "lappalainen".

Käskettyään pojan kääntymään selin luokkaan ja kannattelemaan takinliepeitään ylemmäksi hän kysyi:

- No, keitä ne nyt ovat, ne Pohjois-Kalotin "alkuasukkaat"?

Luokka tuijottaa, kukaan ei viittaa. Sitten eräs tyttö nostaa kätensä:

- Liisa tietää, opettaja sanoo ilahtuneena.

- Persialaisia, Liisa vastaa varmana.

JOHTAJA- JA TUNTURISUSIEN ESITTELY

2.11.63

JOHTAJASUDET

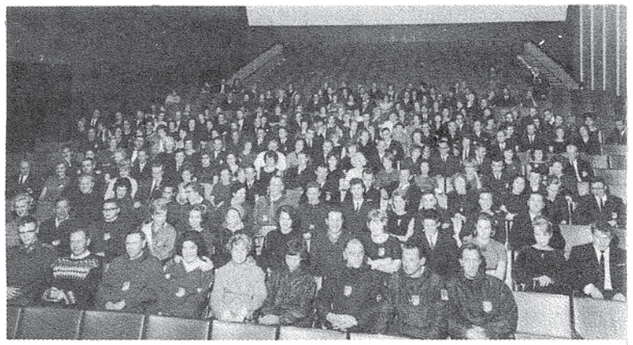
TOIVO HARJANNE, Helsinki
SAKARI KÄRKKÄINEN, Tapiola
VEIJO KÄMÄRÄINEN, Helsinki
TUURE SAARINEN, Toijala

Vihittävien johtajasusien vetäjänä seremoniassa toiminut johtajasusi Paavo Rannikko, joka myös esitteli uudet johtajasusikandidaatit, on kättelemässä Lapin suurta Noitaa ja keskustelee vihittävistä susista, heidän tiedoistaan ja taidoistaan. Kuvassa vasemmalta Veijo Kämäräinen Hki, Toivo Harjanne Hki, Sakari Kärkkäinen Hki ja Tuure Saarinen Toijala.

SIE OOT SUS Useat olivat ne kerrat jolloin Noidan leuku ilmassa välähti ja tulinen juoma otettiin.
SIE OOT SUS Noidan kastamisseremonia menneillään. Kuvassa vasemmalla susisisko Leila Brummer Helsingistä. Oikealla toimitukselle jäi epäselväksi miksi johtajasusi Paavo Rannikko kävi Noidan tulijuoman kimpussa?

Susivihkimisseremoniat oli järjestetty onnistuneesti elokuvateatteriin, johon ravintola Itämerestä oli mukava yhteys. Kuvassa koko juhlaväki.

TUNTURISUDET

EINO AALTONEN, Kotka
ARVO ARVOLA, Tampere
LEILA BRUMMER, Matinkylä - Hki
ELIS ENVALL, Lahti
VÄINÖ FRIMAN, Lahti
HARRI GRÖNBERG, Santahamina
SISKO HALONEN, Helsinki
STIG HENRIKSSON, Parainen
PENTTI HIRVONEN, Tampere
KERTTU HOLMSTEN, Vanto
URHO HULKKONEN, Tapiola
MATTI HURME, Ivalo
PENTTI KOIVISTOINEN, Äänekoski
ALPO LAHTI, Helsinki
IRIS LAHTI, Helsinki
RAIJA LAITINEN, Kouvola
LIISA LINDROOS, Helsinki
SIRKKA LUMIAHO, Vanto
USKO MATTILA, Toijala
ELLI MIKKOLA, Myllykoski
PAAVO MIKKONEN, Kemi
MARTTI MÄKELÄ, Helsinki
TAITO MÖRK, Jyväskylä
SOILI NIKLANDER, Helsinki
RAUHA PIIRAINEN, Vanto
ESKO PUUSOLA, Lahti
MIRJA REKONEN, Maunula - Hki
MARTTI RIISALO, Helsinki
TEEMU SAARINEN, Toijala
ANTTI SAIKKONEN, Savonlinna
MAUNO SASSI, Helsinki
MAIRE SCHULMAN, Kuopio
RAIJA SIHVONEN, Helsinki
SYLVI SILLANPÄÄ, Lahti
KAISA SIMONEN, Tampere
LAURI SOIKKELI, Helsinki
MATTI SUIHKONEN, Helsinki
JOUKO TONTERI, Helsinki
IRIS VAINIKKA, Helsinki
PEKKA VASSINEN, Jyväskylä
ERKKI WIKSTEN, Helsinki
OLAVI VIRTANEN, Tapiola
EERO ÄIKÄÄ, Helsinki

Valokuvia susivihkiäisistä nähtävänä ja tilattavissa Ladun toimistossa.

Leena Heinonen

EI SAARISELKA OLE AINOA PAIKKA MISSÄ LAPISSA VOI VAELTAA

"Saariselkä on parasta retkeilyaluetta", väittävät monet. "Ei muualla Lappia olekaan", sanovat taas toiset. Viime kesänä miettivät tämän kirjoittajat, miten ylläolevat väitteet voitaisiin kumota. Mietimme teitä, laskimme soita ja kuvittelimme kartoista mistäpäin löytäisimme kauneimmat omenapuumetsiköt - olimmehan suunnitelleet retkemme ajankohdan syyskuun alkuun, jolloin ruska olisi kauneimmillaan. Pitkän harkinnan jälkeen päädyimme lopulta reittiin: Korvanen - Siutulan Ruoktu - Iso-oja - Keskihaara - Suopatti - Sompio - Korvanen.

Ensimmäinen etappimme ja vaellusretkemme alku- ja loppupiste oli siis Korvanen. Täällä ei enää ole varsinaista retkeilymajaa, mutta opettaja Tapanisen perhe on hyvin vieraanvaraista väkeä, ja voi varmasti pienelle joukolle aina löytää nukkumissopen kansakoulun asuntolasta. Aikaisin seuraavana aamuna alkoi varsinainen vaelluksemme - olimme laskeneet, että matka Sompion savotalta Siulan Ruoktulle kertyisi suorinta tietä noin 30 km ja, koska se oli ensimmäinen kämppä, jossa oli mahdollisuus yöpyä katsoimme parhaaksi ajaa alkumatka savotoille taksilla, jotta olisimme ennättäneet hyvissä ajoin kämpälle. Alku sujui hyvin, mutta jossain vaiheessa olimme tehneet pienen suunnistusvirheen ja jouduimme sen takia rämpimään soita enemmän kuin olimme laskeneet. Voimia jäi "jänkhille" oikein koppakaupalle ja niin saimmekin tehdä alkuperäissuunnitelmaamme ensimmäisen muutoksen - emme viettäneetkään yötä Siulan Ruoktulla vaan romanttisesti korpikuusen kätköissä, pienen puron rannalla, erämaan suuressa rauhassa. Olimme miettineet teltan mukaanottoa, mutta ratkaisseet sen kuitenkin niin, että hankimme makuupussiemme suuruiset plastiksäkit juuri tällaisia ylimääräisiä yöpymisiä varten ja mainiosti tulimmekin niillä toimeen. Seuraavana päivänä ehdimme jo Siulaan - kertakaikkisen viehettävä paikka tuo Lapin Jokoksen rakentama kämppä siellä Jaurujoen itärannalla. Älkääpä unohtako käydä Siulassa kun sielläpäin retkeilette.

Olimme suunnitelleet käyvämme myös Vongoivalla lähtiessämme Siulan Ruoktulta eteenpäin, mutta viime syksyn ilmat olivat niin sumuisia ja sateisia, että siitä oli pakko luopua, samoin jouduimme ohittamaan Talkkunapäät sellaisessa tihkusateessa, ettemme nähneet unta niiden huiputtamisesta edes kiikarilla. Siulasta matkamme jatkui Jaurun eli Iso-ojan kämpälle, mutta aivan Talkkunapäiden juurella, uuden poroaidan itäpuolella on rajavartioston kämppä, jossa kuuleman mukaan voi vielä käydä ilman erikoislupaa, tarinoiden perusteella se olisi kohtalaisen tyydyttävässä kunnossa ja melko tilavakin.

Iso-ojan kämppä, joka sijaitsee Jaurun rannalla, sekin uuden poroaidan välittömässä läheisyydessä, on myöskin rajavartioston omaisuutta ja varmasti tallakin lämmin yöpymispaikka - tosin se ei oikein meitä miellyttänyt, sieltä kun puuttui se erämaakämpän tunnus numero yksi = takka. Iso-ojalta matkamme jatkuikohti Keskihaaran porokämppää. Tämä poromiesten oma majapaikka sijaitsee Kemijoen alkulähteiden tuntumassa, sanoin kuvaamattoman kauniin kurun laidalla lähellä Kokkopäitä.

Keskihaaraan asti tuskin kannattaa ulottaa talvista eräretkeä, siksi alkeellinen se on - ikkuna läpäisee valoa tuskin yhtään, mutta takan savukanavasta paistaa päivä niin, että hyvin näet askaroida kämpässä sisällä. Tästä etelääänpäin löytyy poromiesten kämppiä, aivan uuden poroaidan lähituntumassa, noin kymmenen kilometrin säteellä toisistaan, vielä ainakin kolme. Maasto on kesäretkiä ajatellen liian soista rämmittäväksi, talvella sensijaan se saattaa olla hyvinkin helppokulkuista.

Vaelluksemme seuraava etappi oli suunnitelmiemme mukaan Duopatin savotan läheisyydessä sijaitseva rajavartioston kämppä. Matkaa kertyi 30 km, mutta tällä kertaa maasto oli niin helppokulkuista, että tosiaan pääsimme päämääräämme samana päivana. Jos teistä, hyvät lukijat, joku on lähdössä näille seuduille, niin suosittelemme Teille lämpimästi Suopattipuron alkulähteiden kiertämistä - se on kovin kiltin näköinen kohta kartalla, mutta se pajukko puropahasen kummallakin puolella ja itse kiemurteleva, toista metriä syvä Suopatti eivät varmasti ole kokeneellekaan eränkävijälle mitään jokapaiväistä ylitettävää. Me lisäsimme erätaitojamme tällä kohdin oikein roimasti kaatamalla ensimmäisen koivumme hyllyvältä suomättäältä; sen avulla saimme sitten lopulta keploteltua itsemme puron toiselle rannalle - tosin saappaat täynnä vettä.

Viimeiset kilometrit Sompion eli Lusman savotalle eivät enää ole varsinaista erämaataivalta tai ehkä paremminkin niiden ei tarvitse olla sitä. Ainoa vaikeus, mikä meitä tällä välillä kohtasi, oli Pihtijoen ylityspaikka; siinä on tosin lautta, mutta virta joessa on niin voimakasta, ettei ohut rautalanka tahdo pidättää lauttailijaa oikeissa uomissa, vaan kiidättää hänet kohti aavempia ulapoita.

Olemme sataprosenttisen tyytyväisiä matkaamme ja reitin valintaamme ja uskallamme olla varmoja, että jos joku Teistä innostuu lähtemään samoille seuduille ei hän varmasti tule pettymään, mutta tehkääpä matkanne pian, sillä ei varmasti kestä enää kovinkaan kauan ennen kuin Korvanen ympäristöineen jää suunnitteilla olevan tekojärven alle.

Tauno Saarinen

KAIRASSA VIIMEKELEILLÄ

- Tuohon ison kuusen juurelle teemme asennon, sanoin pojille, noustessamme suksilla erään vaaran loivaa rinnettä.

- Kyllä on jo aikakin, tuntuu tuo reppu painavan kuin synti, tuumi jäljessäni hiihtävä Jorma.

Oli toukokuun alkupuoli kulumassa ja olimme aamuvarhaisella lähteneet Kittilän pohjoisilla kairoilla sijaitsevalta, metsätyömaan pääpirtiltä, kolmen miehen porukalla. Hanki oli kova ja matkanteko luisti kuin leikiten. Hangen pintaan ei jäänyt suksistakaan minkäänlaista jälkeä. Vasta iltapäivällä saattoi ehkä jäljessä kulkija huomata hangella suksen jättämän piirron. Nyt oli taivalta takanapäin jo viidettä peninkulmaa ja tarkoituksemme oli tavoiltella pesästään nousevia karhuja. Sillä tietämämme mukaan eräät poromiehet olivat nähneet syksyllä jälkiä karhun asustamisesta näillä seuduilla.

Niin siinä tuota pikaa alkoi asento syntyä, vaaran rinteestä löytyi sopiva honka rakotulia varten ja pian oli kuusen juurella laavu havukattoineen. Kun sitten oli ruokailtu ja kahvit keitetty, alkoi siinä laavun suojassa makaavien silmät painua kiinni, rakotulen hohtaessa raukaisevaa lämpöään. Eikä aikaakaan kun laavusta kuului vain nukkuvien tasainen hengitys. Tähtikirkas taivas enteili yöksi tulevaa pakkasta, mutta nukkuvien rauhaa se ei häirinnyt, hiljainen tuulen henki joskus vain sai rakotulen lepattamaan ja kipinoita lentämään metsään.

Hihtelimme tältä asennolta useita päiviä kierrellen ympäristöä ja etsien karhun jälkiä. Yövyimmekin kerran eräässä poromiesten kyhäämässä kämpässä. Sitten eräänä aamupäivänä ylittäessämme isoa aapasuota, kuului edellämme hiihtävä Jorma huudahtavan ja pysähtyvän. Saavuttaessamme hänet, huomasimme hangella karhun kynsien jättämiä jälkiä ja kaukana aavan reunassa näimme jotain tummaa liikkuvan ja vähän ajan kuluttua katoavan metsään. Vähennettyämme Jorman kanssa kamppeita ja reppujakin vähän keveämmiksi, työnnyimme jäljille. Kolmantena olleen Paulin hiihdellessä perässämme ja tuoden vähentämiämme tavaroita.

Siitä alkoi ajo, joka oli käydä meille kohtalokkaaksi. Lähtiessämme jäljille paistoi aurinko ohuen pilviverhon takaa, keli oli hyvä ja hanki kestävä. Niinpä luulimme hyvinkin saavuttavamme edellä menijän. Mutta karhu oli nähtävästi saanut meistä heti vainun, niin kovaa tuntui sen meno olevan. Jäljet nousivat aavalta päästyä tiheämetsäisen vaaran rinnettä, painuivat vaarojen väliseen kuruun, tätä tiheää vaivaiskoivikkoa kasvavaa notkelmaa karhu sitten seurailipitkään, kunnes alkoi nousta jälleen erään vaaran paljakkaa lakea kohden.

En muista kuinka kauan olimme hiihtäneet, mutta joka tapauksessa iltapäivä oli jo pitkälle kulunut, kun hanki alkoi pehmetä. Suksi painui syvälle ja aloimme uupua, kaiken lisäksi meni aurinko pilveen ja alkoi hiljalleen sataa vettä. Pian oli karhun jälki kadonnut hangelta sateen ansiosta. Olimme molemmat niin uupuneita että silmissä hämärsi. Kun sitten sattui sopiva kelohonka eteemme, päätimme luopua ajosta ja ruokailla tulilla. Saimme kuivan kelon helposti syttymään ja pian istuimme syöden ja kuivatellen vaatteitamme. Mutta vesisade jatkui ja jouduimme tekemään laavun suojaksemme. Iltapimeässä saapui Pauli, hänkin uupuneena ja horjuen. Toivossa, että sade lakkaisi ja aamuyöksi tulisi pakkanen, oikenimme havuille.

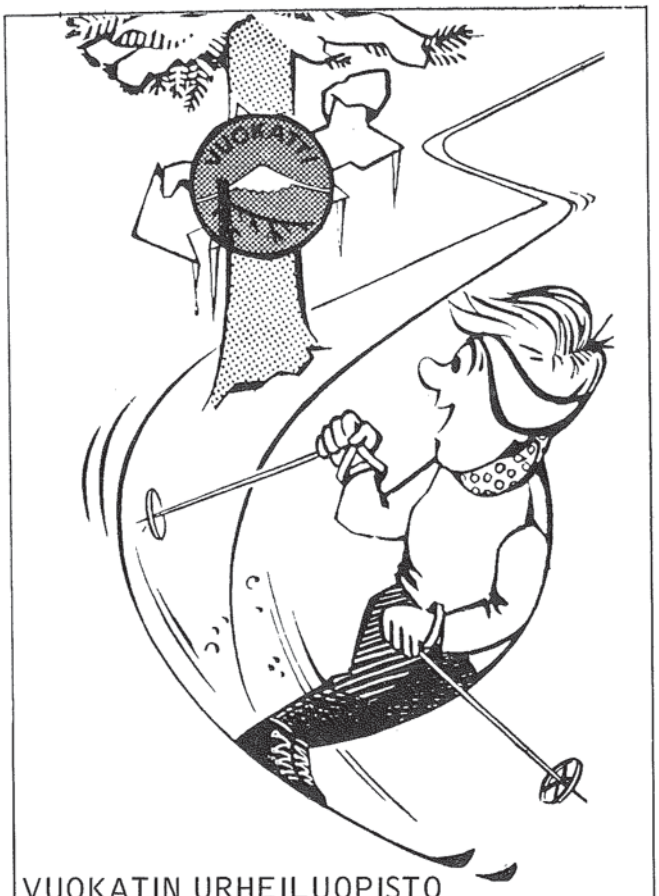
Mutta aamulla sade jatkui, joskin pilviverho näytti ohuemmalta. Vähän aikaa tilannetta aprikoituamme, päätimme lähteä suorinta tietä Silasjokivarteen, johon kartan mukaan ei aivan pitkä matka ollutkaan. Ehkä jokivartta olisi helpoin pyrkiä kairasta pois, sillä pois oli nyt lähdettävä niinkauan kuin vähänkin keliä oli jäljellä. Matkamme jokivarteen oli raskas, syvälle lumeen painuvien suksien kärkiin jouduimme sitomaan narut, joista vetämällä saimme sukset nousemaan ylös. Vuorotellen oli jokainen ladun aukaisijana. Pari päivää jokivartta seurailtuamme, pääsimme lähtöpaikkaamme, jossa meitä oli jo ehditty odottaakin.

* * * * *

Matkaopas: - Nuo kivimassat on jäätikkö tuonut tänne jääkauden aikana.

Muuan vanha nainen seurueesta: - Mutta missä jäätikkö nyt sitten on?

Matkaopas: - Se on mennyt hakemaan lisää kiviä.

VUOKATIN URHEILUOPISTO

Hiihtourheilun erikoislaitos

Os. Sotkamo, Urheiluopisto puh. Sotkamo 136

PARTIO — mainio saapas niille, jotka haluavat myös hiihtää retkeilysaappaat jalassa.

PARTIO

OLI TALVI TAI KESÄ:

Retkeilijä tarvitsee aina NOKIA kumisaappaat

HIRVI

NOKIA-kumisaappaat on suunniteltu suomalaiseen jalkaan, niissä on lämmin vuori - niitä voi huoletta käyttää talvellakin. Ne kestävät kovaakin käyttöä - siksi NOKIA-saappailla on niin ylivoimainen suosio myös retkeilijöiden piirissä.

1898 NOKIA S.G.T.O.Y.

Suomen Kumitehdas Osakeyhtiö

ANORAKKI TUULEEN JA TUISKUUN

OTK-osuusliikkeestä alkaa latu reippailuun. Sieltä valitsette vaivatta mieleisen anorakin.

OTK OSUUSLIIKKEET